

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Αθήνα, 09-05-2018

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/3520/09-05-2018

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 41/2018

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την Παρασκευή 16 Μαρτίου 2018 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, σε συνέχεια της από 14-02-2018 συνεδρίασης, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Αναπληρωτής Πρόεδρος, Γεώργιος Μπατζαλέξης, κωλυμένου του Προέδρου της Αρχής, Κωνσταντίνου Μενουδάκου, και τα αναπληρωματικά μέλη Παναγιώτης Ροντογιάννης, ως εισηγητής, Χαράλαμπος Τσιλιώτης και Γρηγόριος Τσόλιας, σε αναπλήρωση των τακτικών μελών Αντωνίου Συμβώνη, Σπυρίδωνος Βλαχόπουλου και Χαράλαμπου Ανθόπουλου αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως, δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, με εντολή του Προέδρου, οι Γεώργιος Ρουσόπουλος και Λεωνίδας Ρούσσοι, ειδικοί επιστήμονες – ελεγκτές ως βοηθοί εισηγητή. Επίσης, παρέστη, με εντολή του Προέδρου, και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του Διοικητικού Τμήματος της Αρχής, ως γραμματέας.

Στην Αρχή διαβιβάσθηκε από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (Τμήμα Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων Νίκαιας – Αγ. Ι. Ρέντη) η υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3850/15-05-2017 καταγγελία, σχετικά με λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης στις εγκαταστάσεις της Δικηγορικής Εταιρείας Σιούφας και Συνεργάτες (εφεξής «υπεύθυνος επεξεργασίας»). Η Αρχή απέστειλε στον υπεύθυνο επεξεργασίας το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/3850-1/28-06-2017 έγγραφο με το οποίο τον ενημέρωσε για την καταγγελία και του ζήτησε να παράσχει τις απόψεις του επί αυτής.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας απάντησε στην Αρχή με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5567/21-07-2017, ενώ υπέβαλε γνωστοποίηση με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΓΝ/ΕΙΣ/2494/05-09-2017.

Σε συνέχεια της καταγγελίας αυτής, η Αρχή πραγματοποίησε στις 01-12-2017 επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 19 στοιχ. η' του ν. 2472/1997. Ο έλεγχος πραγματοποιήθηκε στην εγκατάσταση του υπευθύνου επί της οδού Νέου Φαλήρου 6Α, 182 33 Άγιος Ιωάννης Ρέντης, από τους υπαλλήλους του Τμήματος Ελεγκτών της Γραμματείας της Αρχής Γεώργιο Ρουσόπουλο και Λεωνίδα Ρούσσο (εφεξής «ομάδα ελέγχου»), μετά από την υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/8609/30-11-2017 εντολή του Προέδρου της Αρχής.

Μετά τη διενέργεια του επιτόπιου ελέγχου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας απέστειλε πειστήρια του ελέγχου (φωτογραφίες από τις οθόνες και αντίγραφο σύμβασης) με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/9150/19-12-2017.

Ο έλεγχος ήταν αιφνίδιος, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση του υπεύθυνου επεξεργασίας. πραγματοποιήθηκε διαλογική συζήτηση με τους Α, Διευθυντή Επιχειρησιακών Λειτουργιών και Εσωτερικού Ελέγχου, συνεπικουρούμενο από στέλεχος του τεχνικού τμήματος αρμόδιο για τις ηλεκτρονικές εφαρμογές και τις υποδομές και, τέλος, τον Β, δικηγόρο και εταίρο της εταιρείας.

Μετά την ολοκλήρωση του επιτόπιου ελέγχου, η ομάδα ελέγχου υπέβαλε στην Αρχή το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/9206/20-2-2017 πόρισμα του ελέγχου (εφεξής «Πόρισμα»).

Όπως διαπιστώνεται στο Πόρισμα και καταγράφεται στα ευρήματα:

- Το σύστημα βιντεοεπιτήρησης δεν περιορίζεται σε χώρους εισόδου και εξόδου ή στο ταμείο, αλλά καλύπτει επιπλέον χώρους εργασίας όπου κινούνται σχεδόν αποκλειστικά εργαζόμενοι. Οι συγκεκριμένοι χώροι εργασίας περιλαμβάνουν θέσεις εργασίας, τόσο τύπου εργαζόμενου σε τηλεφωνικό κέντρο, όσο και εργαζόμενων σε τυπικό χώρο γραφείου ενιαίου χώρου.
- Το σύστημα βιντεοεπιτήρησης λαμβάνει εικόνα από τη δημόσια οδό, τα πεζοδρόμια, απέναντι κτίρια και την απέναντι κάθετη στην οδό Ν. Φαλήρου οδό, εξωτερικά της κεντρικής εισόδου της εγκατάστασης του υπευθύνου, χωρίς η λήψη να περιορίζεται σε χώρο κοντά στην είσοδο.
- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει αναρτήσει ενημερωτικές πινακίδες αλλά μόνο στο εσωτερικό του χώρου.

- Ο υπεύθυνος επεξεργασίας καθυστέρησε να γνωστοποιήσει τη λειτουργία του συστήματος βιντεοεπιτήρησης στην Αρχή.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, στη συνέχεια, με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/839/30-01-2018 έγγραφο της Αρχής εκλήθη νομίμως σε ακρόαση ενώπιον της Αρχής στη συνεδρίαση της 14-02-2018 για να δώσει περαιτέρω διευκρινίσεις και να εκθέσει τις απόψεις του για το θέμα. Μαζί με την κλήση του επιδόθηκε και το ανωτέρω Πόρισμα. Στη συνεδρίαση της 14-02-2018 παρέστη ο Β, ο οποίος εξέθεσε προφορικά τις απόψεις του υπευθύνου. Στη συνέχεια, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έλαβε προθεσμία και κατέθεσε εμπροθέσμως το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1513/22-02-2018 υπόμνημα.

Στο εν λόγω υπόμνημα ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποστηρίζει συνοπτικά τα εξής:

Ως προς το πρώτο εύρημα θεωρεί ότι συντρέχουν αντικειμενικές συνθήκες που δικαιολογούν και καθιστούν ανεκτή τη χρήση του συστήματος βιντεοεπιτήρησης χάριν της ασφάλειας των χώρων της εργασίας, την προστασία των προσώπων και των περιουσιακών αγαθών.

Ως προς το δεύτερο εύρημα θεωρεί ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 6 της Οδηγίας 1/2011 της ΑΠΔΠΧ, ήτοι της κάμψης της αρχής της απαγόρευσης της λήψης εικόνας από παράπλευρες οδούς και πεζοδρόμια.

Ως προς το τρίτο εύρημα, το δέχεται και κατανοεί την υποχρέωση άμεσης συμμόρφωσης της στη σχετική επισήμανση του πορίσματος.

Ως προς το τέταρτο εύρημα δεν αρνείται την παράλειψη γνωστοποίησης της λειτουργίας των εξωτερικών καμερών, πλην όμως θα πρέπει να εκτιμηθεί ότι, οι εσωτερικές κάμερες δεν λειτουργούσαν και άρα δεν λάμβανε χώρα επεξεργασία δεδομένων, γεγονός που θεωρήθηκε, καλοπίστως, ότι δεν υπαγόρευε τη σχετική γνωστοποίηση.

Με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2104/15-03-2018 συμπληρωματικό υπόμνημα ο υπεύθυνος επεξεργασίας απέστειλε καθυστερημένα περαιτέρω στοιχεία. Συγκεκριμένα, επισυνάφθηκαν σχετικά δελτία συμβάντων που είχε αιτηθεί μετά τη ακρόαση. Επίσης ενημέρωσε για δύο ακόμα πρόσφατα συμβάντα εντός του μηνός Μαρτίου: α) τηλεφώνημα στα γραφεία για επικείμενη επίθεση από ΡΟΥΒΙΚΩΝΑ και β) παραλαβή ύποπτου δέματος, για τα οποία επιλήφθηκε η Υποδιεύθυνση ασφάλειας Πειραιά.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των στοιχείων του φακέλου και αναφορά στα διαμειφθέντα της συνεδρίασης της 14-02-2018, αφού άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις των βοηθών εισηγητή, οι οποίοι στη συνέχεια αποχώρησαν πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. α' του ν. 2472/1997 και τις αιτιολογικές σκέψεις 14-17 στο προοίμιο της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, τα δεδομένα ήχου και εικόνας, εφόσον αναφέρονται σε πρόσωπα, συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.
2. Η αποθήκευση και διαβίβαση εικόνας προσώπου, η οποία συλλέγεται από σύστημα βιντεοεπιτήρησης, που λειτουργεί μόνιμα, συνεχώς ή κατά τακτά χρονικά διαστήματα, σε κλειστό ή ανοικτό χώρο συγκέντρωσης ή διέλευσης προσώπων, συνιστά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και μάλιστα εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη κατά την έννοια των άρθρων 2 στοιχ. δ' και 3 παρ. 1 ν. 2472/1997.
3. Βασική προϋπόθεση, κατά το άρθρο 4 παρ. 1 ν. 2472/1997, για τη νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων είναι η τήρηση της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι τα συλλεγόμενα δεδομένα πρέπει να είναι αναγκαία και πρόσφορα για τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα. Περαιτέρω, η επεξεργασία δεδομένων εικόνας μέσω συστήματος βιντεοεπιτήρησης, για του σκοπούς που δηλώνει ο υπεύθυνος, μπορεί να βασίζεται μόνο στη διάταξη του αρ. 5 παρ. 2 ε' του ν. 2472/1997 *«Η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών»*.
4. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της με αρ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής για τη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την προστασία προσώπων και αγαθών, η νομιμότητα της επεξεργασίας εξετάζεται στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με

ηπιότερα μέσα (άρθρο 4 και 5 του ν. 2472/1997). Η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

5. Περαιτέρω, τα σημεία εγκατάστασης των καμερών και ο τρόπος λήψης των δεδομένων πρέπει να προσδιορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε τα δεδομένα που συλλέγονται να μην είναι περισσότερα από όσα είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας και να μη θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που ευρίσκονται στο χώρο που επιτηρείται και ιδίως να μην παραβιάζεται αυτό το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως «νόμιμη προσδοκία ορισμένου βαθμού προστασίας της ιδιωτικής ζωής» σε συγκεκριμένο χώρο.
6. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 7 της με αρ. 1/2011 Οδηγίας, το σύστημα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την επιτήρηση των εργαζομένων εντός των χώρων εργασίας, εκτός από ειδικές εξαιρετικές περιπτώσεις όπου αυτό δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες εργασίας και είναι απαραίτητο για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων ή την προστασία κρίσιμων χώρων εργασίας (π.χ. στρατιωτικά εργοστάσια, τράπεζες, εγκαταστάσεις υψηλού κινδύνου). Για παράδειγμα, σε έναν τυπικό χώρο γραφείων επιχείρησης, η βιντεοεπιτήρηση πρέπει να περιορίζεται σε χώρους εισόδου και εξόδου, χωρίς να επιτηρούνται συγκεκριμένες αίθουσες γραφείων ή διάδρομοι. Εξαιρέση μπορεί να αποτελούν συγκεκριμένοι χώροι, όπως ταμεία ή χώροι με χρηματοκιβώτια, ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό κλπ., υπό τον όρο ότι οι κάμερες εστιάζουν στο αγαθό που προστατεύουν κι όχι στους χώρους των εργαζομένων. Επίσης, σε ειδικούς χώρους, όπως χώροι με ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις ο υπεύθυνος βάρδιας ή ο υπεύθυνος ασφαλείας μπορεί να παρακολουθεί σε πραγματικό χρόνο τους χειριστές μηχανημάτων υψηλής επικινδυνότητας, με σκοπό να επέμβει άμεσα αν συμβεί κάποιο περιστατικό ασφαλείας.
7. Σύμφωνα με το άρθρο 12 της με αρ. 1/2011 Οδηγίας, πριν ένα πρόσωπο εισέλθει στην εμβέλεια του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να το ενημερώνει, με τρόπο εμφανή και κατανοητό, ότι πρόκειται να εισέλθει σε χώρο που βιντεοσκοπείται. Προς τούτο, πρέπει: α) να αναρτώνται σε επαρκή αριθμό και εμφανές μέρος ευδιάκριτες πινακίδες, όπου θα αναγράφεται το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου γίνεται η βιντεοσκόπηση (υπεύθυνος επεξεργασίας), ο σκοπός, καθώς και το άτομο με το οποίο οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν για να ασκήσουν τα δικαιώματα που ο ν. 2472/1997 αναγνωρίζει στο υποκείμενο των δεδομένων.

8. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 10 της υπ' αριθμ. 1/2011 Οδηγίας, ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να γνωστοποιεί στην Αρχή την εγκατάσταση συστήματος βιντεοεπιτήρησης πριν την έναρξη της επεξεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο του 6 ν. 2472/1997.
9. Στην υπό κρίση περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα εξής:
- Καθώς δεν υπάρχουν εξωτερικές ενημερωτικές πινακίδες, οι προσερχόμενοι στο χώρο δεν ενημερώνονται για τη λειτουργία του συστήματος βιντεοεπιτήρησης, κατά παράβαση του αρ. 11 του ν. 2472/1997.
 - Το σύστημα βιντεοεπιτήρησης γνωστοποιήθηκε καθυστερημένα στην Αρχή, τουλάχιστον όσον αφορά τις εξωτερικές κάμερες, και ως εκ τούτου υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 ν. 2472/1997.
 - Το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης δεν πληροί τις προϋποθέσεις νομιμότητας που τίθενται στα άρθρα 7, 8, 12 και 19 της με αρ. 1/2011 Οδηγίας της Αρχής, αφού λειτουργούν κάμερες σε χώρο εργασίας, χωρίς να δικαιολογείται από τη φύση και τις συνθήκες εργασίας. Οι ισχυρισμοί του υπεύθυνου επεξεργασίας δεν μπορεί να γίνουν δεκτοί, καθώς ο σκοπός της προστασίας προσώπων και αγαθών μπορεί να ικανοποιηθεί και μόνο με τη λειτουργία καμερών στους χώρους προσέλευσης.
 - Το εν λόγω σύστημα βιντεοεπιτήρησης δεν πληροί τις προϋποθέσεις νομιμότητας που τίθενται στο άρθρο 6 παρ. 1 και η επιτήρηση των παραπλεύρων δημοσίων χώρων εκτείνεται σε υπερβολικό βαθμό σε εξωτερικούς χώρους.
 - Ως εκ τούτου, συνάγεται ότι έχουν παραβιασθεί και οι θεμελιώδεις επιταγές για τη νομιμότητα κάθε συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που οι διατάξεις των άρθρων 4, 5 και 11 του ν. 2472/1997 θέτουν.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω διαπιστώσεις, και ενόψει της βαρύτητας των παραβάσεων που διαπιστώθηκαν, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι πρέπει να επιβληθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας η προβλεπόμενη στο άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 κύρωση που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας και η οποία κρίνεται ανάλογη με τον αριθμό και τη βαρύτητα των ως άνω παραβάσεων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω:

Επιβάλλει, με βάση τα άρθρα 19 παρ. 1 στοιχ. στ' και 21 ν. 2472/1997, στη Δικηγορική Εταιρεία Σιούφας και Συνεργάτες πρόστιμο πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ για τις ανωτέρω περιγραφόμενες παραβάσεις του ν. 2472/1997.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου